

Lezing Watermanagement 6 december 2022.

Door René van der Zwan, adviseur watermanagement Hoogheemraadschap Rijnland.

Rijnland is het oudste waterschap van Nederland, opgericht in 1255, op initiatief van graaf Floris V die het bevel gaf voor de oprichting van de Waterschappen. Tegen de kracht van het water konden we namelijk alleen iets beginnen door samen te werken.

Eerst door spierkracht, daarna door windkracht, stoomgemalen tot de hybride diesel / elekromotoren van nu.

Het Hoogheemraadschap van Rijnland beschermt 1,3 miljoen mensen in Noord- en Zuid-Holland tegen wateroverlast van zee, rivieren en neerslag. Rijnland onderhoudt de dijken, peilt de waterstand en zorgt dat de duinenrij tussen Wassenaar en IJmuiden in perfecte conditie blijft. Ook bewaakt het schap de kwaliteit van het water, door jaarlijks ruim 130 miljard liter afvalwater te zuiveren en toe te zien op naleving van de Wet verontreiniging oppervlaktewater. Circa 900 medewerkers zorgen zo voor onze 'droge voeten en schoon water'.

Tijdens extreme droogte is het gebruik van de zogenaamde Klimaatbestendige Water Aanvoorzieningen, een soort 'calamiteitenroute' voor zoet water, normaal één keer per 7 tot 8 jaar nodig. Mogelijk vanwege extremer weer door de klimaatverandering is deze route nu in 2018 én in 2022 ingezet.

In 2022 gebeurde het dat door droogte, te weinig neerslag en snellere verdamping, in combinatie met een laag waterpeil op de Rijn, het zoutgehalte in de Hollandse IJssel steeg. Als dat water werd binnengelaten, kon het schade aanbrengen aan de natuur en ook aan gewassen van kwekers, telers en boeren. Het oppervlaktewaterpeil en het grondwaterpeil zakte waardoor er toch water moest worden ingelaten. Daarom is toen besloten de route via Bodegraven te openen. Dat water komt uit de Lek en het Amsterdam-Rijnkanaal en werd doorgevoerd via de Oude Rijn. De route vanuit Bodegraven verloopt met speciale aanjaaggemalen met veel stuwkracht, zodat het schone water snel het gebied kan bereiken. Een uitzonderlijke situatie, volgens Van der Zwan.

Het Hoogheemraadschap van Rijnland streeft naar een klimaatbestendige leefomgeving, waarin wij ook over twintig, vijftig of honderd jaar nog veilig en gezond kunnen wonen, werken en genieten.

De komende jaren komen er verschillende uitdagingen op ons af. De zeespiegel stijgt, en er

komen meer piekbuien en droogte. Ook hebben we te maken met een afnemende biodiversiteit, een te hoge stikstofuitstoot, bodemdaling en de bouw van meer woningen in ons gebied.

Deze uitdagingen vragen om maatregelen van Rijnland, zoals het uitdiepen en verbreden van polderweteringen waaronder die in de polders Ridderbuurt, Aarlanderveen en het Rietveld.

Voor de Zegerplas worden de watercirculatie en luchtmenginstallaties verbeterd en worden daar natuurlijke oevers aangelegd en een tweede kunstmatige zudde.

Voor de Langeraarse plassen geldt een reconstructie van de legakkers én wordt de vervuilde grond uitgebaggerd om te komen tot een voedselrijkere bodem.

In de Nieuwkoopse plassen wordt ingezet op het afdammen van instroom van vervuild water (o.a. door defosfatisering bij de Zien desluis) en er wordt ingezet op toevoer van voedselarm water. Tevens wordt ook het 'maaien' van (over)woekerende planten onderzocht.

Om overtollig water op te vangen zijn piek(water)bergingen aangelegd in de Nieuwe Driemanspolder en Haarlemmermeer.

Vismigratie wordt gestimuleerd door vispassages bij peilverschillen bij het Kromme Mijdrecht gemaal en dominerende vissoorten worden weggevangen in de Spiegelplas.

In het Omloopkanaal van Alphen komen meer drijvende eilanden als heliofyten (zuiverende) filters.

Van der Zwan eindigde de lezing door te wijzen op de gezamenlijke opgave / gezamenlijke verantwoordelijkheid, net als Floris V deed in 1255.

Willen wij droge voeten én schoon water houden, dan vraagt dat iets van ons als burger, maar ook van de (lokale) overheden, woningbouwcoöperaties, Schiphol, drinkwaterbedrijven, scholen, verenigingen, LTO, maatschappelijke organisaties en bedrijven.